

Spis treści

O autorze	17
Inne książki autorstwa Gavina Reida	21
Książki przetłumaczone na inne języki	22
Słowo wstępne.....	23
Przedmowa.....	27
ROZDZIAŁ 1. Definicja dysleksji	31
Definicja dysleksji	32
Cel tworzenia definicji	35
Jak należy zdefiniować dysleksję?	37
Definicje.....	40
Bariery utrudniające wdrażanie polityki dotyczącej dysleksji	
...	45
Raport Rose'a i dysleksja	45
Edukacja osób z dysleksją	46
Różne punkty widzenia i odmienne cele	49
Zagadnienia do przemyślenia	51
ROZDZIAŁ 2. Jak wyjaśnić dysleksję - zakres badań naukowych .	
.	53
Koncepcja modelowania przyczynowego	55
Czynniki genetyczne	55
Czynniki neurobiologiczne	57
Przetwarzanie wzrokowe i czasowe	57
Wielkokomórkowy szlak wzrokowy	58
Koordynacja czynności w czasie	61
Symetria półkul mózgowych	62
Prędkość przetwarzania	64
Przetwarzanie fonologiczne	65
Świadomość fonologiczna i programy	
nauczania polisensorycznego	65
Przetwarzanie morfologiczne	67
Wysiękowe zapalenie ucha środkowego	69
Umiejętności poznawcze	7
Metapoznanie.....	
Czynniki środowiskowe	72
Nauka dodatkowego języka	72
Dysleksja a różne rodzaje pisowni	74
Przyznawanie się osób dorosłych do dysleksji	76
Zagadnienia do przemyślenia	77
ROZDZIAŁ 3. Diagnoza: problemy i uwagi	79
Kontekst.....	79
Cele diagnozy.....	82
Kryteria rozbieżności	82
Rozumienie tekstu mówionego	83
Składnikowy model czytania	84
Diagnoza a szkolny program nauczania	85
Po co w ogóle diagnoza?	86
Jak przebiega proces diagnozy?	87
Efekt diagnozy.....	88
Diagnoza - co trzeba wziąć pod uwagę?	89

Pozostałe kwestie.	89
Diagnoza a integracja	94
Uczeń dwujęzyczny	95
Zagadnienia do przemyślenia	97
ROZDZIAŁ 4. Rozpoznanie potrzeb	99
Kontekst.....	99
Przetwarzanie informacji	100
Niepokojące objawy	102
Jak powiązać diagnozę z interwencją i wspomaganiem rozwoju . .	104
Kluczowe aspekty indywidualnego programu nauczania	105
Zaburzenia współistniejące	106
Ocena wyników szkolnych	106
Kryteria - podsumowanie	107
Kto za to odpowiada?	111
Wczesne rozpoznanie	111
Modele rozpoznania	113
Model specjalistycznej interwencji - kompetencje dziecka	114
Barrierey utrudniające naukę	120
Zagadnienia do przemyślenia	123
ROZDZIAŁ 5. Diagnoza: podejścia i materiały)	125
Korzystanie z testów - na co zwrócić uwagę?	126
Diagnoza a przetwarzanie informacji	126
Miary poznawcze..	127
Ocena umiejętności przetwarzania	129
Wszechstronny test przetwarzania fonologicznego (CTOPP-2) .	130
Test umiejętności czytania Woodcocka	131
Test głośnego czytania Graya (GORT-5)	132
Standaryzowane narzędzia psychometryczne	133
Standaryzacja...	133
Psychometria.....	135
Test indywidualnych osiągnięć Wechslera (WIAT-II i WIAT-NI) .	136
Uwagi.....	137
Reprezentacja fonologiczna a diagnoza	137
Badania przesiewowe	140
Diagnoza oparta na zadaniach z programu nauczania	143
Analiza błędów...	145
Diagnoza z uwzględnieniem kontekstu	146
Diagnoza sprzyjająca uczeniu się	149
Diagnoza metapoznawcza	150
Podejścia oparte na teorii inteligencji wielorakiej	152
Podejście składnikowe	153
Diagnoza obserwacyjna	156
Schemat obserwacji	157
Systematyczna obserwacja	161
Podsumowanie....	163
Zagadnienia do przemyślenia	164
ROZDZIAŁ 6. Czytanie z punktu widzenia społecznego,	

kulturowego i politycznego	165
Społeczny kontekst piśmienności	165
Umiejętność czytania i pisanie a kultura	165
Definicja piśmienności	167
Czytanie krytyczne	169
Podważanie założeń	173
Inicjatywy rządowe	175
Standardy piśmienności i porównania międzynarodowe	179
Badanie PISA.....	181
Inicjatywy na rzecz piśmienności	182
Zagadnienia do przemyślenia	183
ROZDZIAŁ 7. Nauka czytania i pisanie	185
Czym jest czytanie?	186
Czynniki istotne w nauce czytania	186
Czytanie jako proces	188
Umiejętność czytania	190
Ćwiczenie czytania	190
Rozwijanie umiejętności czytania	191
Kluczowe czynniki	191
Rzecz umiejętności czytania	194
Stadia rozwoju umiejętności czytania	197
Ograniczenia modelu stadiów czytania	200
Czytanie a pamięć	202
Zależność między fonologią a pisownią	202
Dysleksja a różne rodzaje pisowni	204
Zagadnienia do przemyślenia	205
ROZDZIAŁ 8. Modele i metody nauki czytania	207
Modele oddolny i odgórny	207
Modele koneksjonistyczne	210
Czytanie w modelu równowagi	212
Metody nauczania czytania	213
Program Jolly Phonics - lista kontrolna dla ucznia/studenta .	
. .	214
Rozwijanie umiejętności czytania	218
Nauczanie czytania - debata	219
Interwencje w zakresie nauki czytania	224
Kwestie metodologiczne w badaniach nad nauką czytania	228
Opracowanie i zastosowanie podejść do nauki czytania -	
istotne czynniki..	229
Doświadczenie piśmienności	233
Model nauczania..	234
Podsumowanie....	236
Zagadnienia do przemyślenia	237
ROZDZIAŁ 9. Nauka czytania i pisanie - pisownia	239
Dlaczego pisownia sprawia trudności?	239
Układy zaangażowane w kompetencję ortograficzną	240
Umiejętności związane z pisownią	243
Rzecz umiejętności związanych z pisownią	245
Polityka dotycząca nauki pisowni	246
Strategie nauki pisowni	247
Materiały do nauki pisowni	255

Zagadnienia do przemyślenia	257
ROZDZIAŁ 10. Pisanie ekspresywne	259
Znaczenie umiejętności pisania	259
Zależność między pisanem a ortografią	260
Pisanie ekspresywne - proces	262
Umiejętności poznawcze związane z pisanem	262
Pisanie w programie nauczania	263
Rozwijanie umiejętności metapoznawczych przez pisanie	264
Strategie metapoznawcze w nauce pisania	265
Strategie pisania.	²⁶⁸
Motywacja a pisanie	²⁶⁹
Planowanie.....	
Plan pracy pisemnej	271
Rozwijanie pomysłów	274
Pisanie odręczne.	276
Podsumowanie....	278
Zagadnienia do przemyślenia	278
ROZDZIAŁ 11. Podejścia w nauczaniu-istotne zagadnienia . . .	
.281	
Podejścia w nauczaniu - przegląd	283
Kontekst.....	284
Diagnoza a program nauczania	285
Uczeń.....	286
Programy i podejścia - uwagi	287
Przeuczanie (overlearning)	292
Zasady.....	293
Istotne aspekty programu nauczania	294
Zagadnienia do przemyślenia	298
ROZDZIAŁ 12. Wspieranie nauki czytania i pisania -	
programy indywidualne	301
Kryteria wyboru..	302
Orton-Gillingham (OG)	307
Polisensoryczny kurs językowy Hickey Multisensory	
Language Course	309
System nauczania w dysleksji Bangor Dyslexia Teaching System .	
.	311
Program Letterland	313
Program Reading Recovery	315
Toe by Toe - program oddziaływania polisensorycznego	
dla nauczycieli i rodziców	321
Podejścia alternatywne	321
Komentarz.....	
Zagadnienia do przemyślenia	332
ROZDZIAŁ 13. Wspieranie nauki czytania i pisania -	
podejścia i strategie	333
Podejścia do nauczania fonetyki	333
Podejścia oparte na doświadczaniu języka	339
Inne podejścia wspierające	340
Podejścia oparte na fonologii	343
Książki cieszące się zainteresowaniem - historia	345
Wydawnictwo Barrington Stoke	346

Seria książek Start to Finish	346
Zróźnicowane teksty	347
Czynniki wzrokowe	348
Aspekty ruchowe..	352
Techniki wspomaganego uczenia się	353
Podsumowanie.....	358
Zagadnienia do przemyślenia	360
ROZDZIAŁ 14. Wspieranie procesu uczenia się	361
Skuteczna nauka..	361
Kluczowe zasady procesu uczenia się	363
Proces uczenia się	364
Urzeczywistnienie możliwości	368
Strefa najbliższego rozwoju	369
Rozwijanie umiejętności uczenia się	369
Strategie uczenia się	370
Inteligencja wieloraka	376
Umiejętność uczenia się	380
Wyznaczanie celów	382
Informacja zwrotna	382
Pamięć - wybrane strategie	383
Znaczenie samooceny	386
Kreatywność a „uzdolniony” uczeń z dysleksją	386
Podsumowanie.....	388
Zagadnienia do przemyślenia	389
ROZDZIAŁ 15. Integracja - radzenie sobie ze szkolnym	
programem nauczania	
Kontekst.....	391
Odpowiedź na zróźnicowane potrzeby uczniów	395
Wyzwania.....	
Realizacja celów szkolnego programu nauczania	398
Indeks Integracji.	399
Napięcia i sytuacje konfliktowe	401
Diagnoza, potrzeby a odpowiedzialność	402
Usuwanie barier na drodze do osiągnięć	404
Metody interwencji a integracja	405
Wnioski.....	407
Aby szkoła sprzyjała integracji	409
Sprawiedliwość..	410
Zasady integracji	412
Szkoła integracyjna	415
Zdrowe szkoły....	415
Wspieranie integracji	416
Wspieranie i szkolenie kadry	417
Rzecznictwo praw ucznia	420
Dysleksja a rzecznictwo własne	422
Wspieranie kadry nauczycielskiej	423
Kluczowe czynniki	424
Zagadnienia do przemyślenia	425
ROZDZIAŁ 16. Integracja w szkole średniej - radzenie sobie	
z programem nauczania	427

Odpowiedzialność	428
Charakterystyka szkoły średniej	429
Różnicowanie nauczania i rozwój programu nauczania	432
Różnicowanie a ocena postępów w nauce	434
Przedmioty szkolne	434
Inteligencja wieloraka w szkole średniej	453
Wychowanie fizyczne	454
Rozwój kadr.....	455
Wyzwania - kluczowe obszary	457
Zagadnienia do przemyślenia	459
ROZDZIAŁ 17. Integracja - dalsza nauka, szkolnictwo wyższe i praca zawodowa.	461
Dalsza nauka i szkolnictwo wyższe	463
Praca zawodowa...	480
Uwagi końcowe....	483
Zagadnienia do przemyślenia	484
ROZDZIAŁ 18. Rola rodziców	485
Obawy rodziców...	487
Wsparcie ze strony rodziców	489
Wyzwania stojące przed rodzicami	491
Rodzice jako partnerzy	494
Zagadnienia do przemyślenia	495
ROZDZIAŁ 19. Wielojęzyczność - wyzwania i odpowiedzi	497
Tło i kontekst...	497
Czynniki kulturowe	499
Diagnoza nieobciążona kulturowo	504
Nauczanie.....	506
Podstawowe zasady	508
Świadomość metapoznawcza/schematy	508
Uwagi końcowe....	510
Zagadnienia do przemyślenia	511
ROZDZIAŁ 20. Trudności współwystępujące w dysleksji: zaburzenia uwagi, koordynacji, przetwarzania słuchowego i umiejętności liczenia	513
Wprowadzenie....	513
Dylemat współwystępowania	514
Problemy z uwagą.	516
Rozpoznanie i sprecyzowanie zaburzeń uwagi	519
Interwencja.....	523
ADHD a kreatywność	527
Koordynacja, ruch i pismo odręczne	528
Strategie interwencji - 15 zadań do wypróbowania	530
Pisanie odręczne.	
Strategie działania w przypadku dysgrafii	
Wczesna interwencja	
Przetwarzanie słuchowe	
Diagnoza a współwystępowanie	
Radzenie sobie z zaburzeniem przetwarzania słuchowego .	
Interwencja.....	
Trudności z liczeniem	
Czytanie na matematyce	

Diagnoza dyskalkulii
 Interwencja.....
 Zagadnienia do przemyślenia
 ROZDZIAŁ 21. Wykorzystanie komputerów
 i nowoczesnych technologii
 Wprowadzenie....
 Podejścia wykorzystujące nowe technologie
 Zasoby - programy komputerowe
 Komitet Nowych Technologii przy Brytyjskim
 Towarzystwie Dysleksji (BDA NTC)
 Uwagi.....
 Zagadnienia do przemyślenia
 ROZDZIAŁ 22. Pozytywna dysleksja
 Wprowadzenie....
 Pięć kluczowych czynników
 W jaki sposób dysleksja wpływa na uczenie się dzieci? . .
 Metapoznanie....
 Zachęcanie do twórczego działania
 Informacja zwrotna na temat indywidualnych postępów ucznia
 Zachęcanie do oceny własnych postępów
 Wzmacnianie odpowiedzialności ucznia
 Rozwijanie kreatywności
 Uwagi końcowe..
 Zagadnienia do przemyślenia
 DODATEK 1. Wybrane testy dysleksji do użytku nauczycieli
 569 Test świadomości fonologicznej TOPA-2+,
 wydanie drugie (2004) 569
 Wszechstronny test przetwarzania fonologicznego CTOPP-2,
 wydanie drugie (2013) 570
 Launch Into Reading Success - test świadomości
 fonologicznej (1997) 570
 Test głośnego czytania Graya GORT-5, wydanie piąte (2012) . .
 . 571 Test wydajności czytania słów TOWRE-2,
 wydanie drugie (2012) 571
 Test rozpoznawania i literowania WIST (2004) 572
 Test DIBELS..... 573
 Przesiewowy test dysleksji Bangor 574
 Przesiewowy test dysleksji - junior DST-J (2004) 574
 Przesiewowy test dysleksji - szkoła średnia DST-S (2004) . . .
 .575
 Test Dyslexia Screener (2004) 576
 System profilowania poznawczego CoPS, wersja 5.1 (2010) . . .
 577
 Profil oceny specjalnych potrzeb dziecka (SNAP) 577
 WIAT-II UK dla nauczycieli (2006) 578
 Test indywidualnych osiągnięć Wechslera (WIAT-II)
 (normy dla Wielkiej Brytanii, normy wersji III
 tylko dla Stanów Zjednoczonych i Kanady) 579
 Bateria diagnozy fonologicznej - wersja poprawiona (PhAB-2) .
 . 579
 Test pisowni Helen Arkell HAST-2 580

Wszechstronny test osiągnięć (WRAT 4)	581
Wszechstronna diagnoza procesów pamięci i uczenia się WRAML-2, wydanie drugie (2003)	581
Test umiejętności przetwarzania słuchowego TAPS-3, wersja trzecia.....	582
DODATEK 2. Przydatne kontakty	583
Kontakty międzynarodowe	583
Ameryka Północna i Ameryka Południowa	583
Australia i Nowa Zelandia	585
Europa.....	586
Bliski Wschód.....	587
Azja.....	587
Afryka.....	588
Inne strony internetowe	589
Organizacje.....	590
Artykuły i materiały na temat dysleksji	591
Nauka czytania i pisanie	592
Bibliografia.....	595
Indeks.....	637